

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

A Szent-István-Társulat közgyűlése.

A magyar katolikusok legrégebb és legelőkelőbb és néhai való Fogarassy Mihály halhatatlan emlékű erdélyi püspök által 1848. évben alapított Szent-István-Társulat f. évi május hó 15-én tartotta meg *Csernoch* János hercegprimás elnöklete alatt rendes évi közgyűlését.

A Szent-István-Társulat közgyűlése mindig jelentős napja volt a katolikus életnek. Régente talán még inkább, mint újabban. A Szent-István-Társulat nagyarányú fejlődése; nagy feladatai a szellemi téren azonban szinte megkövetelik, hogy a magyar katolicizmus ünnepnek tekintse a Szent-István-Társulat közgyűlési napját, melyen örömmel és önérettel tekint arra a kulturális munkára, melyet végez.

Csernoch János hercegprimás ilyen ünneppé akarta avatni a közgyűlés napját, midőn az elnöki székéből — honnan már annyi nevezetesszózat hangzott el — ismét hatalmas beszéddel fordult a magyar katolikusokhoz. A közgyűlésen szép számú és előkelő közönség hallgatta a hercegprimás szavát s bár bátran mondhatjuk, hogy az idej közgyűlés látogatottsága is örövendes volt, mégis azt hisszük, hogy a Szent-István-Társulat súlya és a magyar katolikusokat összekötő volta azt sürgetik, hogy úgy az egyháziak, mint a világiak mentül inkább résztvegyenek a katolikus kulturális élet ez ünnepén.

Nagyon előkelő közönség vett részt a közgyűlésen, amelynek soraiban ott láttuk *Jankovich* Béla vallás- és közoktatásügyi minisztert és két nagynevű elődjét, *Apponyi* Albert és *Zichy* János grófokat, akik mindketten, mint a tanítók igaz barátai, elévülhetetlen érdemei, szereztek sorsunk javának előmozdítása érdekében.

A közgyűlést megelőzőleg *Andor* György p. prelátnak, miniszteri osztálytanácsos szentmisét mondott, amelyen valóban nagy épülésünkre szolgált *Apponyi*, *Zichy* Aladár és *János* grófok hitvalló nemes példája, mikor Úrfel-

mutatáskor térdre borulva imádták az Úr Jézus szent testét és szent véré.

Sokatmondó, felejthetetlen jelenet volt, méltó arra, hogy mi, kath. tanítók, küzdelmeinkhez erőt merítve okuljunk rajtuk.

A hercegprimás «*A katolikusok egysége*»-ről gazdag tapasztalataiból merített nagyszabású beszéddel nyitotta meg a közgyűlést, amelyben szóvá tette, mily nagy szüksége van a katolikusoknak az egységre és annak megszilárdítására annál is inkább, mert az egyháznak egyik legszebb vonása és legvilágosabb ismertető jele az egység.

Majd a tudás és az alapigazságok bölcselétével az érzelem világának fényénél vallja, hogy azok az egyházon belül vallott alapigazságok, amelyekből az emberiség eddig táplálkozott és ezentúl is táplálkoznia kell: ott szunnyadnak még a természetes eszökre és jóérzésükre hallgató emberek szive mélyén, míg az Isten-séget tagadók összes tudományos tantételein hiányzik az emberi létnek magyarázatot és lendületet adó biztos és határozott világnézet.

Biztos és határozott világnézet a hercegprimás szavai szerint az egyházon kívül nem található, mert egyedül az adhat a léleknek egységes irányt, megnyugvást és békét. Miért is azzal fejezte be nagy hatást keltett megnyitóját:

«*A mi győzelmünk az állami és társadalmi rendnek, az összes hívő emberek lelkiismeretének is a győzelme lesz. Azért a világ figyelme mi rajtunk.*»

Azután *Erdősi* Károly vezérigazgató, aki a Szent-István-Társulat nagyarányú tevékenységének a lelke, adta elő a Társulat 1912/13. évi munkálkodásáról szóló jelentését, amelyből a következőket tartjuk a magunk részére kiemelendőnek:

A Szent-István-Társulat az idej évben is rendes és pártoló tagjai számára tagilletményeket adott ki, fenntartotta és dotálta a kebelében működő Tudományos és Társadalmi Osztályt és gyakorolta rendes jótékonyosságait.

A rendes tagilletmények zömét a *Katolikus Szemle* tette, melyet *Mihályi* Ákos dr. szer-

kesztésében, 71 ivnyi terjedelemben adtak ki. Közismert a Katholikus Szemle elevensége, aktualitása s szerkesztőjének az a széles látókör, mely e vállalatot a katolikus intelligencia legkedvesebb folyóiratává avatja. Hasábjain irodalmi közeletünk kitünőségei mind felvonulnak s évek hosszú sora folyamán egyháziak és világiak összekötő kapesává vált. Emellett rendes tagjai számára tagilletményül a következő művek adtak ki:

A lelkiismeret, írta dr. Hanauer Á. István.

Az élet problémája, írta Hudyma Emil.

Az ősember a paleontológia világánál, írta Némethy Gyula dr.

Gróf Zichy Nándor élet- és jellemrajza, írta Bonitz Ferenc.

A Szent-István-Társulat naptára az 1913. évre

E tagilletmények száma az idei évben jóval felülhaladta az előző évben megjelenteket. Rendszeresen 20–25 ivre terjed a Kath. Szemlén kívül megjelenő illetmények ivterjedelme, az idei évben e szám 66 ivet tett ki.

Pártoló tagilletmények a lefolyt évben következők voltak:

A szentmise. Miscéjátosságot az egyházi miscskönyv alapján. Átdolgozta Csejfalvay Nándor.

Gróf Zichy Nándor élete. Írta Domonkos István.

Az ördög kopója. Írta dr. Griger Miklós.

A kiscgazda útmutatója. III. rész. Írta Horváth E. János.

A Szent-István-Társulat naptára az 1913. évre.

Mind a négy tagilletményt melegen fogadták a tagok. A szentmiséről szóló könyvben oly munkát adott tagjainak kezébe, aminő eddig még nem volt a magyar katolikus irodalomban. E könyv megtanítja az egyszerű népet is arra, hogy saját szavaival mondhassa a szentmise magasztos imádságait s bár a terjedelmes munka (23 és fél iv) kiadása anyagilag nem esekély aldozatba került, annál nagyobb kárpótlás az általa elért lelki haszon.

Az ördög kopója az iszákosságról szól; nem száraz, oktató módorban, de színes, megrendítő példák erejével akar hatni. A kiscgazda útmutatója pedig befejezője ily című évek folyama alatt megjelent sorozatnak s e kötet gyakorlati értéke különösen felbecsülhetetlen, mivel épen arról ad tájékoztatót, hogy melyek azok az anyagi előnyök, melyek minden földművesnek részint az államtól, részint kulturális és nemzetgazdasági intézményektől ingyen, vagy előnyös áron rendelkezésre állanak. Kiegészítette e sorozatot a Németh Gyula kitűnő szerkesztésében elismert hírvé és közkedveltségű naptár, a Szent-István-Társulat Naptára.

A pártoló tagilletmények közreboicsátásánál nemcsak azok irodalmi színvonalára volt tekintettel, de a lefolyt évben minél változatosabbá igyekezett azt tenni.

A Szent-István-Társulat a lefolyt évben is ezekre menő jótékonycélú segítséget folyósi-

tott. Kiadóhivatali részvénytársaságával karöltve 50.000 korona értékű ajándékkönyvet adott iskoláknak s egyesületeknek; több, mint 10.000 korona költséggel ingyen juttatta a kath. tanítószág kezébe a *Népnevelőt* s 6000 koronát aldozott a Wohlmuth Ernő szerkesztésében megjelenő *Tanítók Évkönyvének* költségeire, mit szintén ingyen kapott meg minden kath. tanító.

A rendes tagok száma 5845 volt. Ezek közül budapesti 624, vidéki 4762. Rendes tagjai között 4126 egyházi van s csak 1719 világi.

Pártoló tagok száma 23.600 volt.

A Stephaneum-nyomda forgalma a lefolyt évben 25.000 koronával emelkedett. Munkájának több mint egyharmadrészét társulati nyomtatvány teszi s katolikus feleken kívül közel 400.000 korona értékű munkát teljesített — azok teljes meglegedésére — teljesen világi jellegű felek számára is.

A nyomdában a lefolyt évben 40 folyóirat, 407 könyv és 1916 apróbb nyomtatvány készült.

A kiadóhivatalban is nagy volt a forgalom és pedig:

Ismételt kiadásban megjelent 13-féle elemi iskolai hittankönyv 474.500 példányban, 59-féle elemi vegyes tankönyv 1.062.000 példányban, 5-féle felső hittan 19.300 példányban, 19-féle felső vegyes tankönyv 74.000 példányban. Összesen tehát 96 tankönyv 1.629.800 példányban.

Vegyes kiadványai között is öt ért meg új kiadást 21.500 példányban.

Új kiadványok száma 41 drb 194.875 példányban, amely kiadványok íróinak díjazására 72.000 kor. lón fordítva.

A vezérigazgató jelentését a közgyűlés általános helyeslés között tudomásul vette, amelyhez az volna a hozzáadni valónk: vajha a Társulatak minden egyes kath. tanító akár rendes, akár pártoló tagja lenne!

Egy néptanító ünneplése.

Pünkösdhétfőn szép, bensőséges ünnepséget tartott *Várpalota* község érdemes közönsége. E napon avatta fel s adta át a ma is mélyen gyászoló családnak azt az impozáns, szép, művészeti értékű síremléket, melyet a volt tanítványok, jóbarátok s tisztelők hálája *Winkler Mártonnak*, *Várpalota* nemrégiben elhunyt kiválóan derék kath. kántortanítójának sírjára fölé állított.

Elismerésre s tiszteletre méltó ez a jutalmazó cselekedet s eszünkbe juttatja azt a régi mondást: Ha nemes szívek s magasztos gondolatok nem hinnenének maguk körül fényt s meleget, meg kellene dermednünk az élet hideg sivárságában. A kitüntett tanító lelke is telve volt az ember- és hivatás-szeretet melegevel, a nép erkölcsi s anyagi javait alapozó s munkáló szép gondolatokkal s így szerezte meg az érdemet, hogy példás munkásságát félbeszakító váratlan halála után az ő sírjának puha földjébe is a meleg szeretet virágait ültesse a megtisztelő hálás kegyelet.

A síremlék megteremtői *Füzy Antal*, a várpalotai takarékpénztár pénztárosa s dr. *Bárd Béla* veszprémi törvényszéki jegyző voltak. Mindketten a meghalt tanító legkedvesebb tanítványai közül valók. Az ő fáradhatatlan buzgalmuk gyűjtötte össze azt a szép összeget, melyet a tervezett emlékmű igényelt. S még ez az összeg sem volt elég, ámde kipótolta *Velty István* veszprémi kőfaragómesternek igazán áldozatkész jóindulata, amennyiben csak kész kiadásait számította fel, holott a jól megérdemelt munkadíjjal együtt közel kétezer koronára lett volna szükség. A síremlék szürke gránitból s megkapó izléssel, művészi átértéssel van formálva. Diszítése a sír felé néz, körülfogva a boldogultnak érvbe öntött relikképét, melynek modelljét *Szabad Ferenc*, főgimn. tanár, az elhunytak ugyancsak volt tanítványa készítette. Felirata a következő:

WINKLER MÁRTON

RÓM. KATH. KÁNTOR-TANÍTÓ.

1857—1911.

Egész életedben soha sem pihentél,
Még sem arattál, csak szántottál-vetettel.
Lelked nemes kincsét mind szétosztogattad,
Úgy emeltél örök emléket magadnak.

Örökké áldott vagy sok verejtékedért,
Példaadó, tüzes színmagyar lelkedért,
Amiért bennünket feddve is szeretted,
Zengő szép szavaddal Istenhez vezettél.

Ezt az emléket állították
a felejthetetlen Mesternek
hálás tanítványai és tisztelői.

Az ünnepély a délutáni istentisztelet után kezdődött. Megjelentek a gyászoló család, a várpalotai intelligencia és sok százan a hálás közönség köréből. A kath. iskola növendékeinek énekszáma után dr. *Bárd Béla* lépett az emelvényre s az alábbi emlékbeszédet mondotta:

Igen tisztelt ünneplő közönség!

Az emlékezésből fakadó nem minden elfogultság nélkül teljesítem tisztelemet, midőn néhai kedves Mesterünk síremléke leleplezése alkalmából volt tanítványainak nevében ékesnek nem tervezett, de igaz érzésből tolmácsolt pár szóval adózom emlékének.

Az élet egy lobogó lángocska, mely két mé. hetetlen s az emberi elmének kikutathatatlan homály közt lebegve terjeszti fényét, széthintve a jótékony világosságot környezetében.

Midőn egy emberi életet a köz szempontjából értékelünk, akaratlanul is felkinálkozik e hasonlat s a haladás jegyében fogant emberiség ítélete egy ember felett elsősorban jogosan azt tolhatja előtérbe, mennyit is juttatott a megítélendő az emberiség haladásának lassan épülő, de a szárnyaló lélek előtt nem ismeretlen díszpalotájához!

Nem a rang, a vagyon vagy a születés az a fokmérő, ami a köz szempontjából a jogos kritika alapját e megítélésnél képezheti, hanem a fegyelmzett és folyton fejlődő tudás, a sziklaszilárd egyenes jellem, mely a követendő jópéldát maga szolgáltatja s az arra irányuló akarat, hogy a művelt lélek megszerzett kincsesházából, mint kimeríthetetlen forrásból a fejlődés után vágyók korlátlanul juthassanak vágyaik teljesüléséhez!

Közbecsülésben állott, Istenben boldogult Meste-

rünk az ismeretek ezernyi fegyvere birtokában ép úgy, mint a tüzes nyelvektől áthatott apostolok, oly pályán küzdötte ki az elismerést, amely a mai anyagelvű elméletekkel szaturált világban anyagiakban kevésbé, de erkölcsiekben feltétlenül kielégítette törekvő lelkét.

Igazi apostola volt ő pályájának, ki nemes lelkesedésében nem ismert fáradságot s tudásának érett gyümölcseit pazar kézzel szórta szét tanítványai között és a nemes gallyakat a jó kertész türelmével oltogatta, szemezgette a jövő nemzedék fiatal cseméibe.

A világegyetemet uraló keresztény szeretetet szemléltető szép példáival mutatta meg annak, hogy kell az apának szeretni a családot, tanítónak a tanítványt s szíve egész melegeivel hirdette a szülő, haza s az Isten, e legdrágább jók iránti tiszteletet és szeretetet s ha a perzsa hitrege szép metaforájával élünk, mely szerint a világegyetem a fény és sötétség keverékéből van alkotva, mesterünk valóban a legnemesebbet tette, mikor a szépre s a jóra nevelte a jövő nemzedéket.

A perzsák három őserénye: az igazmondás, bátorság felfogása nyilvánításában és puritán becsületesség, meg nem alkuvo elvi szilárdság sohasem képes jellemének alapkövei voltak.

Munkás évek után a Mindenható böles akarata megfosztotta kedves Mesterünket a nyugalom könnyebb, derűsebb éveinek élvezetétől s megfosztotta attól, hogy akiken lelkes szeretettel csüngött, családja ifjú hajtásainak terebélyes fáva növést megérhesse.

Sorsa valóban hasonlatos a jó kertészéhez, ki ültetgeti a fákat anélkül, hogy a valaha termő gyümölcsöt élvezni csak reménye is lehetne. De hogy a mag, mit lelkeinkbe hintett, terméketlen talajra nem esett, mutatja ezen, emléket oly méltón képviselő acélkemény, századok viharával dacoló gránittömb, mit a tanítványi hála és az őt ismerők tisztelete hozott el sírjához a Mesternek, hogy századokon át hirdesse az utókornak azt, hogy e sír alatt nyugvó porhüvelyben volt lángocska végső ellobbanásáig az emberiség legszebb problémáját: a haladást szolgálta!

Kedves emléke enyhítse a veszteséget, mit távozásá okozott!

Utána *Füzy Antal* szavalta el ünnepi költeményét:

Virágos fánkra rászakadt a tél,
A kizsendült rügy végig elfagyott.
De a tavasz mégis győztes maradt,
Lehunyt szemét fölnyitja a halott...
A nap hevétől új erőre gyúlva,
Friss bimbait kibontogatja újra —
Igy győz le egy tavasz most két telet,
Igy győz az élet a halál felett.

Szép őszi nap volt — másfél éve már —
Gyümölcseket rakva hajlott meg az ág.
A tavasznak minden ígérete
Betelni készült, bő áldásra vált.
S a dér egy reggel végigsújtott rajtunk,
Ahányan voltunk, mind egyet sirattunk:
Mely annyi áldott, bő termést adott,
A legszebb fánk tövében elfagyott.

Hiába gyúl felette már az új nap,
Hiába áraszt minden meleget,
Öntözhetjük már könnyek harmatával,
Kertünknek éke már megdermedett.
A védő lomb, mely összegyűjtött minket,
Bőven táplálva szomjú lelkeinket,
A maga lelkét harmatozva ránk —
Csak leroppant, villámvert tölgy gyanant.

De ritka már az oly családi tűzhely,
Amilyent a te két kezéd rakott.
A boldog lelkek szent derűje hintett
Színes virágot minden köré ott.
Nem tündökölt ottan világi pompa,
Meleg sugárral mégis úgy bevonta
Kis fészkeket az élő szeretet,
S veled az mind széthullott, elveszett...!

Tudhattuk, az örök törvény szerint,
Hogy néki is muló volt élete.
De szüntelen csak arra gondolunk,
Hogy mennyi élet távozott veled!
Mennyit tudott, mit el nem mondhatott,
Mi kíneset bírt, mit szét nem oszthatott,
Homállyal még hány lélek van tele,
És mennyi fény szállott el övele!

Ott született, ahol csak a barázda
Hirdeti még, hogy az a föld magyar...
S magyarrá nőtt! A föld megsugta néki,
Hogy harcokban tört esontokat takar.
S milyen magyar lett az ő tüzes lelke,
Kuruc lelkek szent lángja égett benne,
S szívünkbe véste mind szünetlenül
A hitvallást, hogy «rendületlenül...»

Ó, hogy szerette ezt a drága földet,
Mely néki olyan szűken fizetett.
Verejtékezve törte sok göröngyét,
Hogy más arasson, bárha ő vetett.
Kicsiny népét úgy oktatta, nevelte,
Hogy őtet hallván, a tudást szeresse,
S ha templomunkban zengett éneke,
A fáradt szív is szárnyra kelt vele.

E léha, önző kifakult világban
Előttünk járó fényes példa volt,
Eszméért kitarított mindhalálig,
Nem ingott nádként. Tölgy volt, nem hajolt.
Az üres gögöt hangosan nevette,
Az elesettet védte, felölelte,
Mert gazdag volt, robotolva, szegényen —
Mint írva van ama hegyi beszédben...

S míg az igazság harcát meg nem unjuk,
Míg szép eszmékért földobog szívünk,
Míg a kenyér megosztva izlik jobban,
Addig mi mindig rád emlékezünk.
Mint fénysugár az úttalan sötétben,
Te jársz előttünk örök példaképen,
S pünkösdi nyelvvel mindig hirdeted,
Hogy győz az élet a halál felett...!

A kerületi tanítószolgálat hivatalos elfoglaltsága miatt ezúttal nem vehetett részt a hivatalos ünneplésben. Kegeletét más alkalommal röjja le. Mégis, hogy a tanítói megbecsülésnek ez az impozáns ünnepélye a tanítók köszönetét ne nélkülözze, Gubicza Lajos veszprémi tanító az alábbi köszönő beszédet mondotta el:

Mélyen t. hallgató közönség!

Ha e temető hallgatag, esendes világát megszemélyesíthetném s élő alakban elképzelésem szerint hallgatóim elé varázsolhatnám, az igazi bölcsesség embere állana elibénk, hívság nélkül, telve alázatos megadással, a mindent megértés fenséges nyugalomával...

S oktathatna bennünket belső szemlélődésre, hogy figyelmünket e véges földi létéről odairányítsa a sűrű mesgyéjén túl kezdődő örökkévalóságra. Oktathatna bennünket önmagunk megítélésére, elibénk állítva az élet sok-sok gyönyörűségét s mindezeknek ideig tartó értékét összehasonlítva, összemérve azzal a szebb, tisztább s kielégítőbb gyönyörűséggel, melyet

isten ígéret a Golgotán megpecsételt adománylevelében jelez s amely a mi, sirontúli életben hívó s bizakodó lelkünket oly sokszor megerősíti s megvívasztalja...

Felfedné előttünk e siri mélységek misztériumait s beszélne virágos hantok alatt porladó szívek édes, boldog álmódosásáról, mert üdvözülnek a róluk való megemlékezés örömeiben... Beszélne jeltelen, letaposott sírok alatt porladó szívek fájó, szomorú szénvedéséről, mert emlékeket már rég az elfeledés oceanjának habjai fedik...

Oktathatna, beszélne ez a bölcs ember s derűs arcán halvány vonása sem látszanék a halálfelelem borzalmának. Mert azt hirdethetné, hogy ez a hely nem a halál ágya, hanem a föltámadásnak, az életnek kertje, ahonnan a sírnál végződő élet szép és jó eseményeiből boldogabb s ragyogóbb élet vetése zsendül... Leemelne sokannyiunknak fejéről az élethiúság büszke süvegét s szokimondó nyíltsággal hirdethetné, hogy csak eddig a határig hordozhatjuk nagy, kíneses értéknek tartott külső cifráságunkat, e határon túl pedig csak egyetlen jogosítványa lesz szebb jövődönknek: a belső, a lelki érdemesség...

Hirdethetné, hogy a temető kapujánál összeomlik minden földi nagyság, amelyből néha csekélyke, máskor semmisé jut a szűk sírgödörbe, míg viszont sok szenvedő, meg nem értett, zaklatott élet után a jeltelen sírból akárhányszor szellemi hatalmasság s babérkoszorús hírnév halhatatlan dicsősége száll ki.

Ámde, m. t. hallgatóim, nem kell rászorulnom a képzelet varázsvesszőjére, hogy megússem s felbresszem a temető álmódó világát. Megselekedte ezt már az önök impozáns s díszes serege és pedig nem játszi képzelettel, hanem szerető nemes szívével s tiszteletet adó ünnepi lelkületével. Önök varázserőt hoztak e helyre... hatalmasabbat minden képzelő erőnél: a szeretetet s megbecsülő tiszteletet. Hozták pedig bensőséges érzéssel, szép szándékuk őszinte, galambtízta nyilvánításában...

A csoda forrása Isten!... a csodálatos a szeretet. S önök ezzel az Istennek tetsző szeretettel csodát műveltek, a szeretet csodáját, mely betölti, magasztos érzésekkel telíti s beragyogja e helynek esendes, áhitatos hangulatát. Az önök szeretetétől újra élő lesz a porladó test, újra megdobban a porladó szív, megszólal a néma ajak s ez a csodálatos újraeredés megleveníti ezt az élettelelenné látszó gránit-követ, amelybe művészi kezek a szépségnek s a halás tiszteletnek lelkét lehelték...

S ez a szép köemlék megszólal, beszél. Beszél azokról a gondolatokról, amelyekről az én megszemélyesített bölcs emberem beszélne. Sőt többről beszél... Beszél az alatta porladónak, az itt kintüntetett drága halottnak boldogságáról, felmagasztaltságáról, halájáról s a végtelenség szféráiból önökre visszasugárzó nagy szeretetéről. De úgy érzem, lelki megértéssel úgy hallok, hogy hozzánk is beszél, pályatársaihoz. Beszél az ő legkedvesebb, legszebb ideáljáról, melynek élt s melynek karjai közül munkás élete kilobbant: a kötelességről.

Ránk röjja a kötelességet, hogy az ő haláját ezért a szép emlékéért s ebben a szép emlékből kifejeződő megbecsülésért a köszönet szavaival kifejezzük. Tőlünk kéri és várja, hogy ezt a szép ünnepet, mely az ő emlékezetét immár a gyász feketeségéből kiemeli s a dicsőség fényében ragyogtatja — megértsük, tanulságul magunkkal vigyük s a tanítói megtisztelések emlékkönyvébe fényes betűkkel feljegyezzük.

Hivatalos elfoglaltság okozza, hogy ezt a köteles

seget nem testületileg, nem a majd későbbben ünneplő tanítóságnak hivatalos képviselőjében vállaljuk. Ámde az a sok éven át tartó szép, kedves barátság, mely az én lelkemet a boldogultéval érzésben, gondolatban, akaratban, különösen pedig a tanítói állás szeretetében s megbecsülésében összeforrasztotta, feljogosít arra, hogy ezt a kötelességet vállaljam s ő helyette, valamint a tanítóság nevében is a hálás köszönetet kifejezzem.

S most úgy szeretném a fakadó tavasz minden pompáját összeszedni, úgy szeretném a természetet új életre zsendítő erőnek minden melegét összegyűjteni, hogy köszönetem oly díszes s bensőségesben oly forró legyen, aminő szép volt a gondolat, mely e remléket megteremtette s aminő forró szívvel ezt a hideg követ a meleg szeretet emlékévé s a munka szimbólumává formálták.

Ugy érzem azonban, hogy köszönetemet akkor öltöztetem igazi díszbe, ha egyszerű leszek s akkor olvastom bele lelkem minden melegségét, ha áldást kérek.

Hálátelt szívvel köszönöm tehát a tanító tisztelését a tanítóság nevében a hálás szívű volt tanítványoknak, a jó barátoknak, tisztelőknak s az itt megjelent díszes közönségnek. A jó Istentől pedig azt kívánom, hogy az önök szíve mindenkor ilyen gazdag legyen hálára hajló nemes érzelemben s az igazi érdemet megbecsülő tiszteletben. Azt kívánom, hogy ez érdemes község minden polgárának szívében a munkaszeretet, a munkatisztele s a békés egyetértés érzései lakozzanak, mert ez érzelmek gazdagságából nemcsak az egyének, hanem a nagy közönségnek jóléte, boldog megelégedése is sarjadzik.

De köszönetemet ígérettel is zárom. Azzal az ígérettel, hogy ezt a tanítói érdemet megtettesítő szép emlékművet mindenkor úgy tekintjük, mint a tanítói munka köbe vésett apothéozisát. Ugy tekintjük, mint példaadást minmagunk számára, mint útmutatást s követésre buzdító szöveget. Amely megtanít arra, hogy a népnevelés még manapság is elég tövises pályáján miképen lehet a tanítói munkát a kenyérkeresői álláspont nivójáról az eszményi magaslatra helyezni... hogy miképen lehet a lelki nemesség, szívbéli szeretet széthintésével hozzánk a halálig s ime a halál után is ragaszkodó nemzedéket nevelni... hogy miképen lehet a tanítói állást, tanítói egyéniséget egy nagy, népes község társadalmának osztatlan tiszteletében s megbecsülésében részeltetni...

Köszönöm a tanítónak juttatott elismerést, köszönöm a tanítóknak juttatott példaadást s útmutatást s jutalmul adjon a magasságbeli minden élőnek boldog életet s a mi, halóporaikban ünneplélt halottunknak s minden itt pihenő megholtak csendes, békés nyugodalmat...

Ezután *Török Gyula*, a síremlék-bizottság elnöke átadta a síremléket megőrzés végett a családnak. Együttal megköszönte a bizottsághoz küldött adományokat s *Velty Istvánnak* azt a jószívűségét, hogy a szép emlékművet fáradságának díja nélkül alkotta meg. *Winkler Elemér*, a megboldogultnak legidősb fia, ózdi tanító a család nevében mondott az emlékműért s az ünneplésért hálás köszönetet, megígérve, hogy bár a sors a családtagokat e helytől elválasztja, a síremléket fenntartani, gondozni fogják, mint a hálának s a szeretetnek maradandó kifejezését, amely az ő szívüket örökre idekötí. idevonzza.

A szép ünnepélyt a tanulóifjúság éneke zárta be.

Az ifjúsági egyesületek állandósításáról.

Irta: *Perényi József*.

A *Népnevelő* május 4-ki számában *Vilcsék Gyula* kartárs úr tollából megjelent igazán gazdag tapasztalatokról tanuskodó cikk indít arra, hogy én is, ki szintén foglalkozom ifjúsági egyesület vezetésével, leírjam szerzett tapasztalataimat és ama tüneteket, melyek működésem ideje alatt előfordultak s ezek alapján legalább hozzávetőleg megállapítsam, hogy melyek azok a motorikus erők, mik szerintem a létesített ifjúsági egyesületeket állandósítják.

Ifjúsági egyesületet létesíteni könnyű, megtartani, illetve rendeltetését előmozdítani, célját betölteni — magyar viszonyok közt — nehéz, problematikus.

Tökéletes igaza van *Vilcsék* kartársnak, midőn azt írja, hogy előbb az ifjúsági egyesület céljaira egészen új generációt kell nevelnünk, mely érdeklődjék a tudomány, lelkesedjék a szociális intézmények iránt. Nevelnünk kell előbb egy oly nemzedéket, melynek nem pusztán a kedves «én» az Istene; egy oly nemzedéket, mely a köz javára lemondani; a közös elhatározás előtt önkényt, minden alattomos intrika mellőzésével meghajolni képes. Népünk nagy része — a legnagyobb magyarlakta vidéken is — a műveltségnek, ha nem is ázsiai, de oly fokán áll még, mely a tudományt még becsülni nem képes; erkölcsében pedig a vallásos hit mély átérésének hiányában és közönyében fokról fokra sülyed. Ily viszonyok közt újból igaza van *Vilcsék* collegának, hogy biz azt a vad, duhaj félbarbár ifjú esordat egyesülésbe terelni, ott megtartani nehéz: de nem lehetetlen.

Első és legfontosabb szükségletnek tartom, hogy dr. *Giesswein* praelátus, valamint a *Népnevelő* számtalan cikke szerint inkább neveljünk, mint tanítsunk, jobban mondvá valóban nevelés tanítsunk, mert ennek problémája, hogy megoldva ma sincs; hogy tanításunkban a nevelés nem rendszeres, nem öntudatos, hogy meg van adva theoretice a mód a nevelésre, de annak gyakorlati kivitele, hogy miként történjék számtalan eset bemutatásával mintegy szemléltetve vezérkönyveinkben alig van; hogy az egyes tantárgyak módszeres feldolgozásában az erkölcsi motívumok feltűntetését, rendszerességét, fokozatosságát nem látjuk: az világos. Alig van feltűntve az, hogy itt az okozatra hatsz, itt a kedélyt nemesíted, itt az esztétikai, ott a szociális érzést ébresztgeted: szóval tudjuk, hogy az egyes tantárgyak tanításánál indirecte nevelünk, de nem öntudatosan s főképp nem rendszeresen és áttekinthetően. Míg tanításunkban a főcél az lesz, hogy minél több ismeretet tömjünk a gyermeki agyba; míg a tanítót pusztán elért eredmény után bírálják el; — s hogy ez még jó ideig így lesz, azt az új fizetési törvényben megállapított minősítési mód bizonyára előmozdítja, kétségtelen — addig rendszeres s igazi nevelés-tanításról szó sem lehet. Míg a direkt nevelésre, az eljövendő munkaiskolában, több alkalom, mód, út nem lesz adva, addig ne várjuk, hogy iskoláink erkölcsi hatása oly mérvű legyen, hogy a belőle kikerült ifjúság az alakított ifjúsági egyesületben teljesen megállja a sarat s így a további nevelésre valóban alkalmas individuumokat nyerjünk.

Második igen fontos teendő: az ifjúsági egyesületek a talajt előkészíteni: ezt pedig magában a mindennapi iskolában kell megkezdeni az olvasás' kedv

felébresztésével, az egyesületi élet festésével, előnyeinek mintegy betanításával. Ifjúsági egyesületünknek megalakítása előtt, már 10 évvel — annál is inkább, mivel felsőbb osztályokat tanítottam — egy kartársam segítségével rendezett pásztorjátékok jövedelméből kis könyvtárt rendeztünk be s így az olvasási hajlam a gyermekek jórésztében felébredt; ezek ma is az egyesületnek legbuzgóbb olvasói, leghasználhatóbb tagjai, kiket evről-évre nyilvántartottam s kikkel az egyesületet megalakítanom sikerült s pedig úgy, hogy házról-házra járva emlékeztettem őket az ifjúsági egyesületekről tanultakra s itt a 12 óra. . . . *Ahol az iskolának könyvtára nincs, ahol annak kezelése elhanyagolt, ahol az olvasásra való buzdítás, az olvasottakról való számonkérés elmarad: ott hiú ábránd az ifjúsági egyesület állandósítása.*

Az állandósítás egyik kelleke a község intelligenciájának megnyerése. Sajnos nagy akadály a ennek a falusi intelligencia nagymérvű indolenciája, a társadalmi állások szerinti szeparációja. (Ez, lehet mondani, a községek nagyságának arányában emelkedik.) Magát az intelligenciát is nevelni kellene arra, hogy az ily intézmény — mint az ifjúsági egyesület — támogatása, állandósításában közreműködés morális, hazafias kötelesség.

A magyar intelligenciának lelkesedése — mint tudott — szalmaláng; közreműködésre megnyerni nehéz s ha sikerül is nem állandó; legtöbb esetben a néppel bajlódást, annak erkölcsi nivójának emelésében a közreműködést lealázónak tartja: csak szidni, gyalázni tudja a «parasztot», megbotránkozva annak durvaságán: egy-két korona adománnyal, a tanító működése iránti némi elismeréssel eleget tenni vel kötelességének. Az utóbbiakban részesültem magam is. Az ily indolencia bár elkészerítő, de még nem alap arra, hogy az ifjúsági egyesületek fennmaradását veszélyeztesse: hiszem s megvagyok győződve arról, hogy el fog jönni az idő, midőn a falu di minorum gentiumai is minden szociális szervezetet nemcsak némi anyagiakkal és jó szóval, de tettel is támogatnak. Hogy ez nem illúzió, nem túlhajtott optimizmus, mutatja az O. M. G. E.-nek a falusi népjólét emelésére kidolgozott munkaterve, mely az urbanizmus, a városba özőnlés megakadályozása, a munkás- és cselédkérdés súlyos keresztjének megszüntetése céljából az állam és a társadalom együttes munkájával iparkodik a népet a falu számára megtartani. S ha célt akar érni — mint a hozzá intézett felterjesztésemben ki is fejtettem — az ifjúsági egyesületeket kell támogatnia; tudomásom szerint azok létesítését és támogatását magáévá is fogja tenni. Kell is, hisz itt csepegtethetjük a nép szívébe a faluja iránti ragaszkodást, szeretetet; itt ellensúlyozhatjuk ama hiú és csalóka ábrándot, melyeket a nép fia — különösen a városokhoz közel fekvő falvakban — magának a városban található örömeikről, könnyű megélhetésről alkot; itt mutathatjuk be azt, hogy a szűkebb hazában is lehet kellemes életet teremteni: itt is találhat szórakozást, hogy lelke nemcsak a korcsmában, utcai duhajkodásban szerezhet kielégítést.

Előbb-utóbb meg lehet érteni a munkaadó, cselédtartó gazdákkal, falusi hatalmasságokkal, hogy érdekükben áll az ifjúsági egyesület támogatása, mert belőle majd tisztességesebb, értelmesebb munkást, cselédet kaphatunk. Előbb vagy utóbb el fog jönni az az idő, mikor a munkaadó és cselédtartó gazda a nála jelentkező ifjúhoz e kérdést intézi:

Fiam, tagja vagy-e az ifj. egyesületnek s ha igen, majd információt szerzek rólad? S hogy e kérdést minél előbb feltegyék, mi tanítók bizonyára okkal, móddal, kéressel, agítással előmozdíthatjuk. Hogy a munkaadókat, cselédtartókat megnyerhetjük annak, hogy az alkalmaztatásnál az ifjúsági egyesület tagjainak előnyt nyújtanak: az egyesület állandósítása biztosítva van, tagjainak száma önkénytelenül szaporodik, jó informáltatás reményeiben szorgalmasabb, buzgóbb látogatói lesznek. E módon ép a legrakoncátlanabb elem lesz megnyerve — mert — minden falusi ember előtt tudott dolog — a mai falurosszák főleg a napszámos és cseléd-emberek gyermekeiből kerülnek ki, lévén ezeknek a nevelése a legelhanyagoltabb. A mai kor falusi ifja is mindenben a hasznosságot keresi s hogy a hasznosságot nem az erkölcsiekben, hanem főleg az anyagiakban iparkodik megtalálni s azt méltatja valamire, általános tünet. Nálunk is, midőn a duhajabb egyesületbe való belépésre iparkodtak megnyerni a duhajabb társakat, ez volt a hozzájuk intézett kérdés: «Mi hasznotok belőle? . . .»

Sok hasznosat tanulunk, hallunk s vannak szórakoztató játékaink is, szindarabokat adunk elő s. b. Erre a legenyhébb felelet volt az egyszerű vállvonogatás. Ha látja a legtöbb falusi ifjú, hogy az egyesületi élet neki anyagi hasznot is biztosít, önmagától hajtja meg fejét s az a vad, rakoncátlan csorda be lesz terelve és meg is lesz tartható. Anyagi haszonban való részesítés nélkül minden ifjúsági egyesület, a Vilesek kartárs által jelzett experimentálások után, a jelzett fokokon keresztül menve a stagnáció állapotába jut s csupán egy alkalmas medium lesz az olesó mulatságok rendezésére; bár ez magában véve is nyereség, mert — mint községünkben is szokás volt — az ifjúsági egyesület létesítése előtt a leányok az anyák kísérete, felügyelete nélkül jöttek mentek bába a legénnyel; ma minden leány anyja vagy legközelebbi rokona ott gubbaszt a tánchelyiségben; míg ezelőtt kalapot fenntartva, pörére vetkőzve, bagózva, füttykössel a kezében, káromkodások közt ropta a legény a rendesen verekedéssel végződött táncot, ma kalapját fenn nem tartja, botot nem hoz, pörére nem vetkőzik, a tánchelyiségben nem bagózik, nem káromkodik, nem verekedik. Ez faluhelyen pedig már nagy eredmény. Anyagi haszon elérése céljából ezen egyesületek kebelében kell tartani a háziipari tanfolyamokat oly formán, hogy előlegről, anyagbeszerzésről, a készítmények tömeges értékesítéséről a hitel- vagy fogyasztási szövetkezetek gondoskodnának: természetesen ilyenről csak ott álmodhatunk, hol már ezek egyike vagy másika létesítve van. Ép a háziiparnak az ifjúsági egyesületekben való meghonosításával vélem elérni azt, hogy az ifjak a gazd. munkás és cseléd-pénztár tagjaivá legyenek. A falusi ifjúság nem kevésbé könnyelmű, mint a városi: a jelennek él, a jövővel mit sem törődik; a szülői tekintély aláhanyatlásával a legény keresményével be nem számol, annak nagy vagy legalább megtakarítható részét a korcsmában költi el; az apa maga sem ad példát — leszámítva a kevés kivételt — a jövő biztosítására; az altruisztikus intézmények iránt a falusi nép legtöbb helyen még mindig bizalmatlan, kivált ha arra befolyással nincs: ez az oka, hogy magamnak is 70 egyleti tagból csak három sikerült a munkás-pénztár számára megnyerni. Ha azonban a háziipart meghonosítani sikerül, a keresmény egy részének levonásával oda minden tagot be lehetné

irati; az így beiratott ifjú később, ha megnősül — több mint bizonyos — a fizetési kötelezettségének kellő felvilágosítás után eleget fog tenni.

A háziiparnak meghonosítása teszi leginkább indokolttá szerintem azt, hogy az ifjúsági egyesület a «Népház»-ban legyen elhelyezve s pedig nemcsak azért, hogy ott az egyesület tagjai dohányozhatnak is, hanem főleg azért, hogy tél folyama alatt szabad idejükben ott nappal is barátságos otthont találjanak, esetleg foglalkozhatnak is. E népházak létesítésére az amúgy is túlerhelt községek helyett, a központok útján a hitel és fogyasztási szövetkezeteket kellene megnyerni, hogy az épített vagy építendő saját házukban az ifjúságnak is helyet adnának, csak azután vagy ilyen intézmények hiányában következzen a község, megye, állam.

Az ifjúsági egyesületnek az iskolabani elhelyezése biz a lehető legkényelmetlenebb, de a szükség törvényt bont. Az ottani dohányzás — szerintem némi korlátozással — ha az iskolának nincs zárt folyosója, megengedhető. A tisztán tartott, kora reggel jól kiszellőztetett iskolaszobában még mindig jobb a levegő, mint a legtöbb falusi gyermeknek a felnőttektől telefüstölt, szellőzetlen, gyakran állatoktól bepiszkolt, állati trágyával tapasztott (Alföldön még mindig dívik e rossz szokás) földű otthona; miből következik, hogy másnap az iskolás gyermekeknek dohányfüsttől köhögésétől, prűszkölésétől, egészségének veszélyeztetéséről tartani túlhajtott aggodalom. Nálunk a műkedvelői előadások begyakorlása, szórakoztató játékok s olvasás alatt a dohányzás megengedett élvezet, kivételt képez az az idő, midőn valami előadás van tartva.

Az állandósításról való gondoskodásnak már az egyesület megalakításakor is szem előtt kell lebegni. Legtöbb helyen ötletszerűen a néplelek tanulmányozása nélkül alakítanak egyleteket: egyszerűen felhívják az ifjúságot a belépésre, felolvassák az alapszabályokat s punktum. Ily eljárás után állandóságra számítani nem lehet. Első teendő az első tagoknak kiválasztása s vajon kik legyenek azok? Azok, kikben az olvasási kedvet felismertük, azok, kik az ismétlőt még csak most hagyták el s azok, kik már a katonai kötelezettségüknek eleget tettek. Az elsők értelmi fokuknál fogva alkalmasak, az ismétlőtől kikerültekkel azért érünk célt, mert még az iskolai fegyelem hatása alatt vannak s ezeknek legfőbb idejük a felnőtt legények közé való sorozás s végül a katonaságtól kikerültek azért legalkalmasabbak, mert már tapasztaltak, higgadtak, komolyabbak és fegyelmezettek. Legkevesbé használhatók a két utóbbi kor közt levők, az úgynevezett kamaszok, ebből kerülnek ki a falu hősei, a rakoncátlanok, kiknek megnyerése, nyakuknak igába hajtása csak a vágy felébresztése, az egyesületbe való bejuthatásának bizonyos feltételek alatti megnehezítése által lehetséges.

Ép ezért igen fontos az egyesület házi és ügyrendjének az egyesületi tagok közrevonásával elkészítése, annak kifüggesztése, arra való állandó hivatkozás, annak mintegy betanítása, ahhoz való lehetőleg szigorú ragaszkodás. Ezen házi és ügyrendben a tagok, tisztviselők jogai, kötelességei azok választási, valamint a tagfelvétel és kizárás módja §§-ba öntendők. Ily házi és ügyrend van kifüggesztve egyesületünkben is, mely 118. §-ból áll, mit érdeklődő kartársaimnak szívesen megküldök. Ezen ügyrend szerint a tagok felvétele titkos szavazással negyed-

évenként, a már felszentelt zászlónk alatt tett ünnepélyes fogadalom letétele, az egyesületi jelvény megvétele, ennek az elnök vagy alelnök általi feltűzése mellett történik. Az olvasási kedv (lehet mondani virágzó) kielégítésére szolgál a Múzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsa által adományozott 1000 koronás könyvtár, melyben nagyon sok oly munka van, mit az ifjúság szívesen olvas (regény, elbeszélés, mese, kevés gazdasági munka) melynek beszerzése az iskolásoké vagy a községi előjáróságok útján nem nehéz. (Mi az iskolaszék útján kaptuk meg az ifjúság számára).

Az állandósítást előmozdíthatjuk azáltal is, hogyha az egyesületnek a katonasághoz berukkolt tagjaival az egyesület választmányára érintkezésben marad s néha-néha a rendezett mulatságokból, előadásokból befolyó jövedelemből egy-két koronát juttattunk: ezek lesznek az egyesületnek leghálásabb tagjai.

Végül az egyesületnek életrevalósága, létének fennmaradása — számtalan még fel nem soroltakon kívül — főképp rajtunk tanítókon s vezető társaink kitartásán mulik: a kitartás a valódi Achilles-sark. Ily egyesület fenntartása a vezetőktől végtelen türelmet, lemondást kíván annyira, hogy ezt egy embertől állandóan megkívánni úgyszólván lehetetlen; hisz szabadidejét, vasárnapját, családi és társadalmi életét kell áldozatul hoznia, már pedig ha állandóan a vezető nincs az ifjak között, ha foglalkoztatásukról, változatos szórakoztatásukról gondoskodva nincs (mennél kevesebb tudással hagyták el az iskolát, annál jobban követelik a változatosságot) apránként biz elhagyják az egyesületet s újból tanyájuk lesz a koresma, az utcásarok. Ha valahol, itt kell a tantestületben a kartársak közt a munkamegosztásról beszélni és arról gondoskodni. Ha valahol, itt kell a változatos szórakoztatásra minden módot felhasználni, mert az az egyszerű, mondhatni gyermeki módon gondolkozó, érző ifjúban a játék iránti kedv és a benne való kitartás sem állandó: vissza-vissza vágyik a szabad duhajkodás asylymába, a bor, pálinka-mámor megszerzésének helyére, a koresma dohos levegőjébe, melynek vasárnapi zárvatartásáról még gondoskodva nem lesz: az egyletek nagyobb mérvű erkölcsi kihatására nem is beszélhetünk.

Mivel a szervezett egyesületek léte vagy nem léte a tanítóság kitartásán mulik: e Pandora szelencéjének megsemmisítése, a kitartás fokozása, ébrentartása céljából kell, hogy az állam és az egyházi főhatóságok anyagi vagy legalább erkölcsi elismerésről gondoskodjanak, mert hogy még az utóbbiakban is helyel-közzel fukarok: az kétségtelen. Meg vagyok győződve arról, hogy hazánkban nincs oly tanítója, ki meg ne lenne győződve az ifjúsági egyesületek szükségességéről, hasznáról, de hogy nem mindenik szívében van meg az az altruizmus, az a pusztá lelkesedés, mely a jól megtett kötelesség teljesítésének tudatában vigaszt, kielégítést talál: ez el nem vitatható; vannak, kiknek ambícióját az anyagi sarkalja; vannak, kiket pusztán az erkölcsi elismerés is kielégít s hogy azokat — tekintve a hozott áldozatokat — joggal el is várhatják: szintén el nem vitatható. Bizonyos mértékben alkalmat is nyújt erre az új fizetési törvény minősítési szakasza. A fizetési osztályokba való előléptetés, kivált a rendkívüli előléptetés condicio sine qua nonja az legyen, hogy a megalakult vagy alakítandó ifjúsági egyesületben az illető tanító mily buzgóságot fejtett ki.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Vizsgai jutalomkönyvek. Hazánk legtöbb vidékén most van az evzáró vizsgák ideje. Olyan idő, mely a tanítókat, tanulókat egyaránt izgalomban tartja s egyformán okoz gondot a tanítóknak s a tanulóknak. A gyermekek szorgalmából fakadó öröm ezernyi alakban szokott megnyilatkozni. Az öröm megnyilatkozásának egyik legszebb formája, hogy a jól tanuló gyermek vizsgája alkalmából könyvet kap jutalmul. Az ilyen vizsgai jutalomkönyvek megválasztása nem a legkönnyebb; tartalom, kiállítás, illusztrálás tekintetében nehéz oly könyvet választani, amely a gyermek korának, értelmének és szellemének megfelelő, a gyermek szívvilágával összhangzásban legyen. Ezért a legcélszerűbb ezek beszerzése céljából oda fordulni, ahol a vizsgai jutalomkönyvek a gyermek egyéniségének, szellemének s korának legmegfelelőbbben állítatnak össze. A *Szent-István-Társulat* könyvkiadóhivatala gondoskodott róla, hogy a kiadásában megjelent ifjúsági iratok, *vizsgai jutalomkönyvek* minden tekintetben megfelelőek, szívet, lelket nemesítőek legyenek. Vizsgai jutalomkönyvein is végigesillámlik a gyermeki lelket gyönyörködtető derű; minden soruk nemesítő tartalmú s minden mondatukban feltaláljuk az igaz nevelő gondolatát. A jutalomkönyvek jegyzéke a *Társulat* könyvkereskedésében: Budapest, IV., Kecskeméti-utca 2. és Szeged, Kárász-utca 10. szám alatt kapható.

Orate fratres. A liturgikus nagymise énekeinek szövegekönyve. A nép és az egyházi énekesek használatára kiadta *Járosy Dezso* csanádegyházmegyei áldozópap, Temesvár. Csanádegyházmegyei könyvnyomda 1913. Ára 20 fillér. 16-odrét. 31 lap. Az egyházi zenének reformkérdése összefügg a nép liturgikus felvilágosításának szükségességével. A nép örömet lel az egyház által előírt latin énekekben, ha a szöveg értelmét ismeri és ha azt a pappal és kórusal együtt imádkozza. Ez az egyházzenei reformgondolat indította a szerzőt arra, hogy «Orate Fratres» címen szövegekönyvet bocsásson ki, amely magában foglalja a mise állandó részeit az *Aspergesset*, *Vidi Aquammal* és a *Responsoriumokkal*, továbbá a halotti mise, a *Veni Sancte, Te Deum, Tantum Ergo* és *Ecce Sacerdos* szövegeit olyformán, hogy a magyar kiadású *Orate Fratres* a latin szöveg mellett párhuzamosan hozza a magyar fordítást, a német kiadású pedig a németet. A fordításnál a szerző arra törekedett, hogy lehetőleg kövesse a liturgikus szöveg szó és mondattani szerkezetét. Tekintettel a könyvecske olcsó árára a hívő nép és az egyházi énekesek között lesz nagy mérvben terjeszthető. Ahol pedig a liturgikus előírás szerint latinul énekelnek, ott a hívők e könyvecske segítségével követni tudják majd a pap és kórus énekét. (A könyvecske az összes prefációkat is magában foglalja.) Ahol a latin liturgikus ének bevezetése áll küszöbön, ott a könyvecske megkönnyíti a reform egységes és következetes keresztülvitelét. A füzetet a csanádegyházmegyei nyomda izlésesen állította ki és külalakjánál fogva a kézi imakönyv kiegészítésére szolgál. Kap-

ható minden könyvkereskedésben és a kiadó címén (Temesvár, Papnevelőintézet.)

Homor Imre: Vezérkönyv a Keresztény Szeretet Országos Gyermekvédő Műve javára rendezendő ünnepségekhez kath. intézetek számára. A közel jövőben országszerte nagyobb akció indul meg kath. iskoláinkban a «Keresztény Szeretet Orsz. Gyermekvédő Műve» c. egyesület propagálására és anyagi támogatására. Az elhagyott és árva gyermekek hitvallásos neveltetését célzó ezen jótékony egyesület azonban nem a sablonos gyűjtőivekkel árasztja el az országot, hanem eszméinek terjesztése céljából belépődíjas iskolai ünnepélyek tartására hívja fel a kath. intézetek vezetőségét. Hogy pedig az ünnepélyek anyagának megszerzése semmiféle gondot ne okozzon az ügy iránt érdeklődő iskolai vezetőségnek, az egyesület, mielőtt az országos akciót megindította volna, pályázatot hirdetett alkalmas vezérkönyv írására. A pályanyertes mű most jelent meg Homor Imre esztergomi tanító tollából és az ebben egybegyűjtött anyag, tekintve, hogy gyermekvédelmi irodalmunk még csak most kezd fellendülni, oly bő, hogy a könyv segítségével minden fajta iskola a legszebb, leghatásosabb ünnepélyt rendezheti. Különös figyelmet érdemelnek a könyvben foglalt ügyes szindarabok, melyek a szereplő növendékek részére 20 filléres külön lenyomatban is megjelentek. Az egész könyv ára bérmentes küldéssel 1 korona. Megrendelhető a Ker. Szeretet Orsz. Gyermekvédő Műve közp. igazgatóságánál Esztergomban.

A katolikus népiskolák új rendszabályainak könyve nélkülözhetetlen minden tanító, iskolaigazgató, iskolaszéki elnök és tag számára. A könyvhöz függelékül vannak csatolva az összes tanügyi törvények és rendelkezések. A vasos kötet ára fűzve 4 korona, kötve 5 korona és megrendelhető a Szent-István-Társulatnál, Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.

A Rendszabályok könyvének tartalma: Első rész. I. fejezet. A katolikus iskolák közigazgatása általában. II. fejezet. III. fejezet. A tanfelügyelőség szervezete. IV. fejezet. A főtanfelügyelő. V. fejezet. A segéd-főtanfelügyelő. VI. fejezet. Az egyházkertületi tanfelügyelők.

Második rész. Az iskolaszékek szervezete és hatásköre. I. fejezet. Az iskolaszékek megalakítása. II. fejezet. Az iskolaszékek szervezete. III. fejezet. Az egyházközségi iskolaszék tisztviselői. IV. fejezet. Az egyházközségi iskolaszék teendői. V. fejezet. A plébánosnak (helyettes plébánosnak), mint az egyházközségi iskolaszék elnökének teendője. VI. fejezet. A plébánosnak, mint egyházközségi népiskolák igazgatójának teendői.

Harmadik rész. I. fejezet. A tanítók minősítése és alkalmazása. II. fejezet. A tanítók szolgálati minősége. III. fejezet. Az iskolai fegyelmi szabályok.

Negyedik rész. I. fejezet. Az általános és gazdasági ismétlőiskola. II. fejezet. A katolikus kiseddóvó-intézetek és gyermekmenedékházak.

Ötödik rész A közhatósági segély igénybevétele.

Függelék. I. A latin szertartású római katolikus elemi népiskoláknál alkalmazott igazgató-tanítók, tanítónők, gazdasági szaktanítók, szaktanítónők, és kántortanítók fegyelmi szabályzata. II. 1907. évi XXVII. t-cikk a nem állami elemi népiskolák jogviszonyairól és a községi és hitfelekezeti néptanítók járandóságairól. III. Utasítás a törvényhatósági közigazgatási bizottságok számára a nem állami elemi népiskolák jogviszonyairól és a községi

és hitfelekezeti néptanítók járandóságairól szóló 1907. évi XXVII. t.-cikk végrehajtása tárgyában. IV. 1868. évi XXXVIII. t.-c. a népiskolai közoktatás tárgyában. V. A népiskolai tanítókat illető egyéb érvényben levő törvények, utasítások, szabályzatok, rendeletek, döntvények, határozatok, itéletek. Tanítói iratok mintái.

Utmutató a községi és hitfelekezeti tanítók járandóságainak megállapításához és az ezzel kapcsolatos eljárásokhoz az 1913. évi fizetési törvény és az idevonatkozó korábbi törvények alapján. Összeállították: *Ember Károly és Wohlmut Ernő*. Az új fizetési törvény intézkedésének alkalmazása a különböző esetekre, a törvény megfelelő magyarázata nélkül, igen nehezen végzhető; ezért úgy a hatóságok, valamint az érdekelt tanítók világos útmutatást nyerne eljárásaikhoz majd e füzetből. A megrendelés a Szent-István-Társulat könyvkereskedéséhez intézendő. Ára közölve lesz. A könyv most van sajtó alatt. Megjelenése után részletesen ismertetni fogjuk.

HIREK.

Szánkási János nyug. áll. isk. igazgató, ki számos éven át a kir. tanfelügyelőségnek szolgált, hozzáforduló kartársainak minden tanítói ügben három nap alatt megbízható értesítést küld (lakik: Budapest, VIII., Rákóczi-út 71., I. 4.). Válaszokra 45 fillér póstabélyeg csatolandó.

Lelki gyakorlatok tanítók számára lesznek a nagy-szombati jézustársasági rendházban júl. 15., 16., 17-én, aug. 5., 6., 7-én. Kezdőknek mindenkor hétfőn 8 órakor este. Kik résztvenni óhajtanak, sziveskedjenek eljövételük napját póstakártyán jelenteni. *Riesz Ferenc*, j.-t. házfőnök.

Az **Országos Katolikus Tanítói Segélyalap** mindazon t. tagjait, akik az alapszabályok 8. és 15. §-ai értelmében jogosítva vannak ösztöndíjak, vagy segélypénzek adományozása iránt folyamodni, van szerencsém ezennel felkérni, hogy kellően felszerelt folyamodványaikat az alapszabályok 18. §-a szerint az alapgyűjtő-bizottság vagy a kerületi tanfelügyelői hivatal útján f. évi július 15-ig az illető főtisztelendő egyházmegyei hatósághoz betérjeszteni sziveskedjenek. Tájékoztul tisztelettel megjegyzem, hogy a középponti bizottság határozata értelmében a folyamodványt, a benne foglalt adatok és indokok hitelesítése végett alá kell iratni az illetékes plébániahivatal által. Ezen hitelesítés sem községi, sem működési bizonyítvánnyal nem helyettesíthető. Ami a melléklendő iskolai bizonyítványokat illeti, miután a középponti bizottság csak augusztus utolsó napjaiban tarthatja ülését és így a folyamodványokat az iskolai beírások idejéig nem intézheti el, azokat kizárólagosan hiteles másolatokban méltóztassék benyújtani. A folyamodványok mellé az új tagsági könyvecskék is csatolandók. Tudatom továbbá, hogy segélyben csak az a t. tagok részesülhetnek, akik legalább három év óta nem élvezték az alapjótéteményét. Azért is kérem, méltóztassék a folyamodványban világosan megemlíteni, mikor és minő segélyben részesült a folyamodó; esetleg gyermekei

élveznek-e és minő ösztöndíjat. Végül a t. tagok érdekében kiemelendőnek tartom, hogy azok a folyamodványok, amelyekhez tagsági könyvecské nincsen mellékelve; továbbá amelyek nem az egyházi hatóságok útján vagy a kitűzött határidőn túl érkeznek be, nem fognak figyelembe vétetni. Esztergom, 1913. évi május hó 4-én. *Dr. Walter Gyula*, v. püspök, kanonok, a Segélyalap elnöke.

A Pápa-csöti espereskerület róm. kath. tanítóköre 1913-ik év május hó 26-án, hétfőn Ugodon tartja tavaszi rendes közgyűlést. Targysor. Kilenc órakor szentmise a kör tagjaiért. 1. Elnöki megnyitó. 2. Előterjesztések, jelentések. 3. Jegyzőkönyvek felolvasása. 4. Kőri és Gondviselési pénztár záró számadásának előterjesztése, költségvetés tárgyalása. 5. A Veszprém Egyházmegyei R. Kath. Tanító-Egyesületnek f. évben Veszprémben megtartandó képviselői nagygyűlésére kitűzött tétel tárgyalása és megvitatása. a) tétel: Az egyházas tanítási pedagógiai és szociális oldalait tekintve, megvalósítható-e faluhelyen? Előadó: *Szemethy Gyula*. b) A kántortanítók tisztán kántori illetményeinek, a mai megélhetésvizonyokhoz mért rendezése. Előadó: *Nagy Pál*. c) A felekezeti tanítók fizetésrendezéséről legújabb hozott országos törvény rövid ismertetése. Előadó: *Kövecz Dénest*. d) A tanítói nyugdíjtörvényének mely rendelkezései használhatók a tanítói nyugdíjtörvény revíziójánál. Előadó: *Orbán Sándor*. 6. Gyakorlati tanítás a tizedestörtek köréből. Előadó: *Török István*. 7. Új tagok felvétele, a távozottak törlése. 8. Esetleges indítványok. 9. Tagsági díjak befizetése. Mihez tartás végett közzé teszi az elnökség, hogy a kör rendes tanító tagjai minden egyes igazolatlan mulasztás esetén két koronát kötelesek a pénztárba fizetni. (Alapszab. 11. fej. 3. §.)

A szombathelyegyházmegyei róm. kath. tanítóegyesület alsólendvai köre tavaszi közgyűlést f. évi május hó 27-én délelőtt 10 órakor tartja Alsólendván. A gyűlés tárgyai: 1. Elnöki jelentés. 2. A múlt gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 3. A középponti bizottság jegyzőkönyvének felolvasása. 4. Felolvasások. Tartják: *Gasparicsné-Tarr Eteleka*, *Preiningerné-Halász Ilonka* kartársnők és főtisztelendő *Bassa Iván* plébános. 5. Tagsági díjak szedése és a pénztáros számadásának átvizsgálása. 6. Indítványok. 7. Az őszi közgyűlés helyének meghatározása.

Pécségyházmegye r. kath. tanítóegylet gödrei esperesi köre május 27-én Felsőmindszentien gyűlés. tart. A szentmise 9 órakor lesz. A gyűlés 10 órakor. Targysorozat: 1. Elnöki megnyitó *Ruzsinszky József* v. elnöktől. 2. Jegyzőkönyv hitelesítés. 3. Elnöki előterjesztések. 4. *Fájt Lajos* vás.-dombói plébános értekezése a Tanügyi Tanács 4. tételéről: «A hitv. iskola és a nemzetnevelés» címén. 5. *Forrai István* m.-széki tanítónak «Az esztetikai nevelés a népiskolában» című felolvasása. 6. Tápintezeti ügy. 7. Indítványok.

A felsőtúróci esperesi kerület róm. kath. tanítók egyesülete 1913. évi május hó 20-án Turócszentmártonban tartotta közgyűlést. A közgyűlést «Veni Sancte»-es szentmise előzte meg. Targysorozatát volt: 1. Gyakorlati tanítás. Tartotta: *Vadóka Károly*, turócszentmártoni tanító. 2. A múlt közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. 3. Elnöki jelentés. 4. Értekezés. Tartotta: *Urai Gyula*, szucsányi tanító. 5. Jelentés az orsz. kath. tanítói segélyalapról és a «Népnevelő» egyesületről. 6. Jelentés az egyesületi pénztár és könyvtár állapotáról. 7. A kidolgozott pályatételek beszédese. 8. Indítványok. 9. Jelentkezés a jövő közgyűlésen való értekezések felolvasására. 10. Tagsági díjak beszédese. 11. A jövő évi közgyűlés helyének kijelölése. 12. Tiszviselők választása. 13. A jegyzőkönyv hitelesítése.

A Pacsa-nagykapornaki esp. ker. egyesített tanítóköre folyó évi május hó 27-én délelőtt 9 órakor Zala-szentivánon tartja évi rendes közgyűlést. Targysor: 1. Szentmise. 2. Elnöki megnyitó. 3. A múlt évi közgyűlésnek felolvasása és hitelesítése. 4. Gyakorlati tanítás. 5. Középponti tétel: «Az új fizetésrendezési törvény rövid

ismertetése. Előadó *Szita* Boldizsár nagykapornaki tanító. 6. A tanítás eredménytelenségének okairól értekezést tart *Beke* Mihály kehidai tanító. 7. Gondolatok a minősítésről. Irta és felolvassa *Szita* Boldizsár nagykapornaki tanító. 8. Folyóúgyek, indítványok. 9. Pénztarvizsgálat és tagsági díjak befizetése. 10. Tisztújítás.

Az Ersekújvári vidéki róm. kath. népnevelők egyesületének érsekújvári köre f. évi május hó 28-án Ersekújvárott tartja körgyűlést. Szentmise délelőtt 9 órakor. *Tárgysorozat*: 1. Hymusz. 2. Elnöki megnyitó és beszámoló. 3. Mult évi körgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 4. Pályázat eredménye. 5. A mostani beiskoláztatási módozatnak előnyei és hátrányai a régivel szemben. Az iskolai mulasztások leggyakoribb okai és mi volna a teendő ezek megszüntetésére? Előadó: *Lemény* Nándor. 6. Fiatalokú alkoholisták. Előadó: *Gasparik* Ignác. 7. Névjegyzék kiigazítása, új tagok felvétele, tagsági díjak beszédese, pénztáros beszámolója, jövő évi körgyűlés helyének megállapítása. 8. Jelentés *Hatasz* Gyula-féle alapítványról. 9. Tisztújítás. 10. Szózat.

A Pozsonyvidéki róm. kath. népnevelők egyesületének f. hó 15-re hirdett közgyűlése közbejött akadályok miatt nem volt megtartható. A közgyűlés a már megállapított tárgysorozattal (l. Népnevelő 19. sz.) f. hó 29-en lesz megtartva.

Felkérem azon kartársaimat, kik az 1903. év máj. havában a nagyváradi kir. kath. tanítóképzőben nyertek képesítést, hogy tízéves találkozóknak megbeszélése végett címüket velem sürgősen közölni sziveskedjenek. *Hegy-közülök*, u. p. Nagyvárad. *Furvith* József rk. tanító.

Az alsófehérmegyei és Szebenmegyei róm. kath. tanítóegyesületek folyó évi június hó 2-án és 3-án Gyulafehérvárt a róm. kath. elemi iskolában tartják vándor- és közgyűlést. *Tárgysorozat*: *Június 2-án*. 1. Indulás Nagyszebenből Alvincz felé d. e. 7.37 órakor. 2. d. u. 3 órakor a város nevezetességeinek megtekintése. (Gyülekezés a székesegyház előtt.) 3. 5 órakor a Szebenmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület közgyűlése a róm. kath. elemi iskolában. a) A mult évi rendes közgyűlésről felvett jegyzőkönyv és az egyházmegyei főhatóságnak erre vonatkozó 6504—1912. számú leírata felolvasása. b) Jelentés az egyesület 1912. évi működéséről. c) Jelentés a pénz- és könyvtár 1912. évi állapotáról. d) Egy választmányi tag választása (2 évre). e) Indítványok. *Június 3-án (Kedd)*. 1. 8 órakor isteni tisztelet az irgalmas nővérek templomában. 2. 9 órakor együttes gyűlés a róm. kath. elemi iskolában. a) Elnöki megnyitó, tartja dr. herceg *Hohenlohe* K. Egon főesperes-plebános. b) Az irvaolvasás tanítása a fonómimika és hangutánzás segítségével. Bemutatja *Resch* P. Rudolf nagyszebeni belvárosi róm. kath. tanító. c) A gyermek erkölcsi hibáinak orvoslásáról. Előadja *Bara* J. Gyula nagyzebeni kir. kath. terezárvaházi tanító. d) F. W. Foerster pedagógiaja. Ismerteti dr. *Korödy* Péter kanonok, tanítóegyesületi elnök. e) Magyar nyelv. Ábrányi Emiltől. Szavalja *Návrady* Magdolna boiczai róm. kath. tanítónő. f) Az elemi oktatás feladata a középiskolával szemben. Felolvassa *Risner* Ödön gyulafehérvári r. k. főgimn. tanár. g) A szülők és tanítók együttes működése a nevelés szolgálatában. Felolvassa *Kézdí* János gyulafehérvári róm. kath. tanító. 3. Társas ebéd d. u. 1 órakor.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

«Csoltó Sz.» 1. A kántortanító tanítói teendőiről a rendtartási szabályzat intézkedik. A kántori alkalmazás viszonyait a díjlevél állapítja meg. 2. A «szükség esetén helyettesíteni köteles», nem azt jelenti, hogy a nagy szünet alatt díjtalanul köteles a kántori teendőket teljesen ellátni a kántor helyett. 3. Az 1913. évi XVI. t.-c. az önkéntes tanítók helyettesítési viszonyairól intézkedik. — F. B. Elküldjük. — «Tájékoztató». Beosztják a III. f. o. 2. fok. 1800 kor. fizetésre. Két év múlva előlép 2000 kor. fizetésre; tehát kap 600 kor. javítást. — M. I. 1. Az egyházhatalmaságtól kérelmezze az ügynek javára való rendezését. 2. Saját magántulajdonát képező ház és

telek után fizeti a községi adókat és minden községi terhet. 3. Nem tartozik, de ha felkéri, megteszi. Különben csak a jegyzőkönyveket vezeti és az iratokat készíti. 4. Attól függ, hogy a javadalmi jegyzőkönyv kötelezi-e arra. De lehet, hogy ősi szokás! — K. A. Készséggel támogatjuk. — P. A. Fizetése 1800 kor. lesz. — «Kezdő kántor» 1. A korpótléket az illető kéri. Utólag rendezesse az ügyet. 2. A korpótlék összegét a fizetésrendezéskor betudják. 3. Ha önként távozik, azaz állásáról lemond, nyugdíjjogosultságát elveszíti. De ha isnét átlép a tanítói pályára, előző szolgálati éveit betudják a törvény intézkedései szerint. 4. Igen, kötelezhető három évi katonai szolgálatra. A kedvezmény a tanítót illeti meg. — B. A. Igen, pályázhatnak. Az egy hónapot helyettesítéssel látják el. — P. J. 1. A bélyegelt okmányokat nem kell 30 filléres bélyeggel is ellátni. 2. Kérelmezze az iskolaszéktől. 3. Csak kivételesen adják meg a költözködés költségét. Erre a fenntartót törvény nem kötelezi. 4. A lapok hirdetései között kereshet egy alkalmas pályázatot. — G. J., P. J. Feleltünk. — H. P. Fizetése lesz 2000 kor., 50 kor. kántori díj és 200 kor. személyipótlék. — M. M. XXII. 1. A 2000 koronának 66°/o-át kapja nyugdíj. 2. A kérvény a tanév végén benyújtandó. — F. G. A feleletet levélben adtuk. — H. P. A drágasági pótléket az illető tanító kapja, aki-nek a nevére az utalványozás történt. Ha időközben más állásra távozott, hivatalos úton kérelmezi a kiutalt összeg átutaltatását. — B. K. Beérkezett.

Stampay ének- és imakönyve,

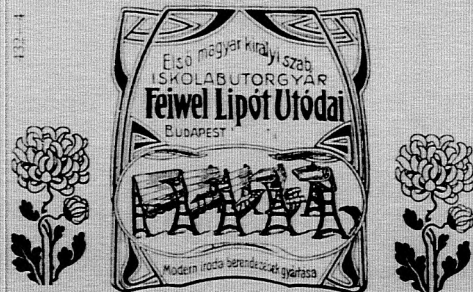
(XIX. kiadás, 256 oldal) félévazonban 30 fillér, egészvazonban 50 fillér. Tízre egy ingem, kotta is egyszer ingyen. **KÖBÖLKUTON, Esztergom.** — A Stampay Miklós-féle **Köszöntőkönyvecske** nem nálam kapható, hanem öcsémnél Nógrádkisterenyén, 12 db franko 2 kor-ért. 352-9

A sikeres tanítás

kelléke

a jó „tan eszközt”.

Ilyen a BODA-féle mechanikai számoló-szerkezet, mely Magyarországon 7226. sz. a. Németországban 58.339/1910. sz. a. szabadalmat nyert. Az elemi iskolák részére 152.342/1909. sz. a. miniszterleg engedélyezett 1000 koronával jutalmazott, díszoklevél és áll. éremmel kitüntetett, az Orsz. Kath. Tan. Tanács által 32/1910. sz. alatt engedélyezett, továbbá az összes állami iskolák használatára külön is engedélyezett legjobb számoló-szerkezet. Számos elismerő levél, hivatalos bírálat igazolja gyakorlati értékét. **Ára 45 korona.** Megrendelhető a Szent-István-Társulatnál Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

X., Kolozsvári-u. 11.

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nmélt püspöki kar határozata **kötelezőnek nyilvánította a katolikus népoktatási intézetek pályázatainak a «Népnevelő»-ben való közzétételét.**

KIADÓHIVATAL:
Szent-István-Társulat Budapest.
A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE:
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes szávanak egyszeri közlése 6 fillér. Csakis azon pályázatok közöltenek, melyeknek díja **előre** lefizetett.

A lapot kérjük gondosan megőrizni. Pótlásokat számonként 30 fillér ellenében teljesítünk. Csakis azt a pályázatot közöljük, melyért a pénzt péntek délig megkapjuk.

Győri püspöki megye.

Az iskolatestvérek lemondása folytán a **csornai** (Sopron m.) róm. kath. egyházközség tanácsa, mint iskolaszék **június 8-ig** bezárólag hat régi és kettő új férfitanítói állásra pályázatot hirdet. A megválasztottakból egyiket megbíz a kántorsággal, ki azt elfogadni köteles. Kezdő javadalmazás törvény szerint, a kántorságot végző, míg kántor megkapja a kántorlakást, de ezideig külön tanítói lakbérre nem tarthat igényt; a többi törvényes lakbért kap. A tiszta kántori jövedelem legalább 900 kor. Egyenlő képesítésűek között a nősek előnyben lesznek. A pályázati kérvényeket az egyháztanácshoz, mint iskolaszékhez címezve a róm. kath. egyházközségnek küldjék. Feltétlenül csatolni kell: 1. a honossági bizonyítványt; 2. a tanképesítő oklevelet; 3. ha van, a külön kántori oklevelet; 4. a keresztlevelet; 5. az összes szolgálati bizonyítványokat; 6. az eskü letételét igazoló bizonyítványt, 7. nősöknél a házassági, egyházi, anyakönyvi kivonatot; 8. a testi épségről és egészségről szóló tiszi orvosi bizonyítványt. Csatolhatják a társadalmi működésről szóló bizonyítványaikat, a rajztanfolyami oklevelet, az iparkola miatt s esetleg a gazdasági vagy más tanfolyamon szerzett okleveleiket. A választás tisztaságának, a tanítói tekintélynek s a közbékének megőrzésére egyhangulag elhatározta az egyháztanács, hogy azokat a pályázókat, akiknek megválasztása érdekében, akár maguk, akár mások személyesen vagy bármi módon, — hacsak írásban is — az iskolaszék bármely tagjánál lépéseket tesznek, a választásból kizárja. A pusztá látogatás vagy a választás napján a községben való megjelenés is kizáró ok. A megválasztottak a kántori próbára meghívást kapnak. A kántorsággal megbízott tanítói állás június 1-én, a többi szeptember 1-én elfoglalandó. A kizáró okok a kántorságra is vonatkoznak. **Pákos Adorján**, a róm. kath. iskolaszék elnöke. 503 1—1

Kalocsai érseki megye.

Felsőszentivánra (Bács m.) **május 27-ig** előléptetés útján betöltendő magyar tannyelvű férfitanítói állomásra pályázat hirdettetik. Fizetés: a község pénztárából készpénz és terménymegváltás fejében 713 kor., 11³⁸²/1600 hold föld haszonélvezete adóteherrel, 30 kor. kertilletmény, szabad lakás. Kötelessége az iskolaszék által megjelölt tanteremben tanítani, az ismétlőoktatást díjtalanul ellátni és a bajavidéki kath. tanítóegyesületbe tagul be lépni. Kérvények az iskolaszékre címezve ngos **Klanszky Ferenc** apátesperes úrhoz Jánoshalmára küldendők. Az állás 1913. szept. 7-én foglalandó el s ez időtől kezdve folyósítatik a fizetés is. 501 1—1

Nyitrai püspöki megye.

Szolopnai (Trencsén m., Bellus mellett) róm. kath. kántortanítói állásra pályázatot hirdetnek. Javadalmazás: földbérlet tisztán 102 kor., alapítványi misék után 70 kor., püspöki segély 50 kor., községektől 360 kor., államszegély 380 kor., 2 szekér fa 8 kor., személyi pótlék 100 kor., stólaváltás 30 kor. Mellékjövdelem körülbelül 150 kor. Terjedelmes gyümölcsös és konyhakert. Tót nyelv ismerete szükséges. Választás **június hó 6-án**. **Iskolaszék.** 499 1—1

Pécsi egyházmegye.

Okleveles r. kath. vallású 25 évesnél nem idősebb tanítónő alkalmazást nyer méltóságos gróf Zichy Ráfael úr tulajdonát képező **muthi** (Tolna m.) bérbe adott birtokán, a nyilvános r. kath. jellegű uradalmi iskolánál. Javadalmazás: Évi 1000 K készpénzfizetés, a törvény értelmében járó korpótlék; természetben: a rendelkezésre álló butorozatlan lakás, annak mellékhelyiségeivel és a házikert használata és tizenkét méter tűzifa. Ebbe az iskola fűtésére szükséges fa bele nem értendő. A gróf Zichy, Ráfael úr Öméltóságához szóló pályázatok keresztlevéllel tanítói oklevéllel és esetleges eddigi működését igazoló bizonyítványokkal felszerelve az urad. központi iroda címére Sárszentmihályra (Fejér m.) küldendők be. Egy évi próbaszolgálat megkivántatik. 504—3.

Váci egyházmegye.

Hódmezővásárhelyre egy jóhangú kellemes, de értelmes kiejtésű róm. kath. segédkántort keresek. Évi fizetése: 500 kor., reggeli, ebéd és vacsora; ezen kívül egy bútorozott szoba, fűtés és villanyvilágítással. Ágynemű és mosás nem adatik. Megkivántatik a kántori teendőknél önálló végzése és a reábizottaknak pontos teljesítése. Oklevél nem szükséges. A kérvényt sziveskedjenek **június 30-ig** hozzám beküldeni. A megválasztott csak augusztus 1-én foglalhatja el az állást. **Simon József** főkántor. 500 1—2

Veszprémi egyházmegye.

Kis-Gyalán (Somogy m.) a róm. kath. fiókhittközség a lemondás folytán megüresedett kántortanítói állomásra pályázatot hirdet. Jövedelmei: szép lakás 885 □öl kerttel; 1000 kor. készpénz; 2 kat. hold 494 □öl föld; legeltetési jog s a stóla. Az uradalomtól, gróf Festetich Kálmán Öméltóságának évi ajándéka 200 kor., amely azonban az örökösre nem kötelező, s így a fizetésbe nem számítható. Kötelessége a díjlevélben. A pályázni óhajto okleveles férfitanítók kellően felszerelt kérvényeiket **május 27-ig** küldjék a göllei plébánia címére. Személyes megjelenés megkivántatik. Választás május 28-án délelőtt 11 órakor Kis-Gyalánban az iskolában. Az utolsó vasúti állomás Baté. 485 3—3

Állást keres, jeles működési bizonyítványokkal, kitünő hanggal és a kántori teendők végzésében teljes jártassággal bíró okleveles kántortanító fiókközségbe, Szepes-, Abauj-, Zemplén- és Gömör vármegyék oly területén, illetőleg fiókközségben, ahol a kántori teendők tót nyelven végeztenek. Cím a «Népnevelő» kiadóhivatalában. 489 3—3

Schobert «Német bucsúztatók» könyvét megveszem. Ajánlatot kér Bodó tanító. Hörnyék, posta Sásd (Baranya megye). 502 1—2

Figyelem!

Tanítók Címtára sajtó alatt! Hirdetések, taneszköz- és könyvismertetések felvételnek: «Tanítók Címtára» szerkesztőségében, Zalakallósd, p. Kehida. Tamássy kántortanító. 463 1—1

A vonatok indulása Budapest ny. p.-udvarról.

Érvényes 1913. május hó 1-től.

A vonatok érkezése Budapest ny. p.-udvarra.

A vonatok indulása Budapest ny. p.-udvarról.				A vonatok érkezése Budapest ny. p.-udvarra.							
vonal-szám	óra	perc	vonat-nemje	hová	vonal-szám	óra	perc	vonat-nemje	honnan		
Délelőtt				Délelőtt				Délelőtt			
174	5:00	sz. v.	Vac	110	5:15	gy. v.	Wien	149	3:51	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
172	5:15	"	Rákospalota-Ujpest	142	5:20	sz. v.	Szob	151	5:05	"	Dunakeszi-Alag
122	5:25	"	Ersekújvár	176	5:50	"	Rákospalota-Ujpest	721	5:15	"	Cegléd
717	5:40	"	Szeged, Szolnok	722	6:00	"	Parkány-Nána	723	5:35	"	Vecses
4102	6:00	"	Esztergom	144	6:15	"	Nagymaros	725	5:45	"	Monor
6502	6:30	"	Lajosmizse, Kecskemét	724	6:20	"	Monor, Ócsa	4103	5:50	"	Esztergom
716	6:35	"	Rákospalota-Ujpest	4114	6:40	"	Esztergom	133	5:55	"	Nagymaros
402	6:50	k. sz. v.	Wien, Paris, Ostende	726	6:45	"	Cegléd, Szolnok	6701	6:00	"	Szolnok, Cegléd
510	7:00	gy. v.	Szeged, Stambul	1406	6:50	gy. v.	Pozsony, Zsolna, Berlin	4017	6:10	k. o. e.	Konstantinápoly, Belgrad
1402	7:05	"	Zsolna, Berlin	130	6:55	sz. v.	Parkány-Nána	7912	6:10	"	Konstantinápoly, Bukarest
104	7:15	"	Nagyszombat, Wien	726a	7:00	"	Cegléd	133	6:25	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
177	7:20	sz. v.	Dunakeszi-Alag	173	7:15	"	Rákospalota-Ujpest	6577	6:30	"	Lajosmizse
679	7:25	gy. v.	Ócsa, Bazias	1809	7:25	"	Vac	145	6:35	"	Nagymaros
712	7:40	sz. v.	Bazias, Karansebes	723	7:25	"	Cegléd	1497	6:40	"	Berlin, Zsolna
394	7:45	"	Nagymaros	6502	7:40	"	Lajosmizse	593	6:50	gy. v.	Város-Vasárhely
4094	8:05	"	Esztergom	132	7:45	"	Parkány-Nána	4105	7:10	sz. v.	Esztergom
314	8:15	"	Wien, Berlin	710	7:55	"	Bukarest, Bazias	709	7:15	"	Bukarest, Bazias
140	8:45	"	Rákospalota-Ujpest	182	8:20	"	Dunakeszi-Alag	135	7:20	"	Rákospalota-Ujpest
702	9:00	"	Rákospalota-Ujpest	1407	8:40	"	Zsolna, Berlin	125	7:25	"	Parkány-Nána
6504	9:10	"	Lajosmizse, Kecskemét	117	8:30	"	Wien, Paris	737	7:30	"	Cegléd
7209	9:15	"	Nagymaros	592	9:35	gy. v.	Bukarest, Stambul	601	7:35	gy. v.	(Bukarest, Kolozsvár, Maramarosziget)
7309	9:35	"	Cegléd	184	10:00	sz. v.	Dunakeszi-Alag	137	7:40	sz. v.	Vac
116	12:00	"	Wien	738	10:15	gy. v.	Szeged, Bazias, Bukarest	6501	7:50	"	Kecskemét, Lajosmizse
Délután				Délután				Délután			
164	12:05	sz. v.	Rákospalota-Ujpest	4116	11:10	"	Esztergom	127	7:55	"	Parkány-Nána
714	12:15	"	Szeged	9029	11:30	k. o. exp. v.	Belgrad, Konstantinápoly	133	8:10	"	Paris, Wien
1404	12:30	gy. v.	Zsolna, Berlin	146	11:35	sz. v.	Nagymaros	4107	8:15	"	Esztergom
138	12:35	sz. v.	Nagymaros	702	11:45	k. o. exp. v.	Bukarest, Konstantinápoly	739	8:40	"	K.-k. Fehérgyáza
4106	12:50	"	Esztergom	A vonatok indulása Buda-Császárfürdőnél.				139	8:45	"	Parkány-Nána
166	1:00	"	Rákospalota-Ujpest	4002	8:55	sz. v.	Esztergom	359	9:10	"	Dunakeszi-Alag
41409	1:05	tv. sz.	Pilis-szabó	4004	8:55	"	Esztergom	705	9:25	gy. v.	Szeged
168	1:30	sz. v.	Dunakeszi-Alag	4006	12:15	"	Esztergom	1401	9:40	"	Berlin, Zsolna, Pozsony
4108	1:50	"	Esztergom	4008	12:50	"	Pilis-szabó	4109	9:55	sz. v.	Esztergom
106	2:00	gy. v.	Wien, Paris	4010	12:50	"	Esztergom	701	10:30	"	Rákospalota-Ujpest
126	2:10	sz. v.	Parkány-Nána	4012	1:11	"	Esztergom	715	10:45	"	"
170	2:15	"	Rákospalota-Ujpest	4012	6:20	"	Dorog	119	11:25	"	Galánta
4110	2:20	"	Esztergom	4016	11:03	"	Esztergom	163	12:00	"	Rákospalota-Ujpest
596	2:25	gy. v.	Szatmár-Nemeti, Brassó	A vonatok érkezése Buda-Császárfürdőnél.				165	12:50	"	Rákospalota-Ujpest
108	2:30	"	Wien	4002	8:55	sz. v.	Esztergom	137	1:20	"	Nagymaros
120	2:35	sz. v.	Galánta	4004	8:55	"	Esztergom	708	1:25	gy. v.	Bukarest, Bazias
704	2:40	gy. v.	Bukarest, Bazias	4006	12:15	"	Esztergom	167	1:45	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
6710	2:45	gy. v.	Cegléd, Szolnok	4008	12:50	"	Pilis-szabó	505	1:50	gy. v.	(Sz.-Neméti)
6506	3:00	"	Lajosmizse, Kecskemét	4010	2:11	"	Esztergom	198	2:00	"	Paris, Wien
172	3:10	"	Rákospalota-Ujpest	4012	6:20	"	Dorog	4111	2:08	sz. v.	Esztergom
140	3:50	"	Szob	4016	11:03	"	Esztergom	169	2:40	"	Dunakeszi-Alag
174	4:15	"	Rákospalota-Ujpest	4016	11:03	"	Esztergom	171	3:00	"	Rákospalota-Ujpest
716	4:30	"	Szeged					Délután			

1) Vasár- és ünnepnap május 15-től közlekedik. 2) Vasár- és ünnepnap közlekedik. 3) Vasár- és ünnepnap előtti hétköznap közlekedik. 4) Vasár- és ünnepnap május 15-től bezárólag szeptember 15-ig közlekedik. 5) Minden hétköznap, csütörtökön, pénteken és vasárnapon közlekedik. 6) Minden hétköznap, szombat és szombat közlekedik.

A vonatok indulása Budapest k. p.-udvarról.

Érvényes 1913. május hó 1-től.

A vonatok érkezése Budapest k. p.-udvarra.

A vonatok indulása Budapest k. p.-udvarról.				A vonatok érkezése Budapest k. p.-udvarra.							
vonal-szám	óra	perc	vonat-nemje	hová	vonal-szám	óra	perc	vonat-nemje	honnan		
Délelőtt				Délelőtt				Délelőtt			
1110	5:40	sz. v.	Balatonfüred, Tapolca	96	6:30	sz. v.	Bicske	1301	2:25	gy. v.	Győr, Fehérgyáza
810	5:40	"	Hatvan	519	6:40	"	Szolnok	919	2:40	sz. v.	Kunszentmiklós-Tass
802	6:25	gy. v.	Ruttká, Berlin	1202	6:45	gy. v.	Szabadka, Sarajevo	230	3:00	"	Bicske
22	6:30	sz. v.	Bicske	1902	6:55	"	Tapolca, Eszék	521	3:10	"	Nagykátán
8	6:40	"	Wien, Graz, Sopron	604	8:20	"	Belgrad, Konstantinápoly	1111	4:00	"	Tapolca, Balatonfüred
1502	6:45	gy. v.	Kassa, Csorba, Bartfa	5209	8:25	sz. v.	Nagykátán	327	4:20	"	Pécel
1512	6:55	sz. v.	Kassa, Csorba	1014	8:30	"	Komárom	329	5:25	"	Gödöllő
1002	7:00	gy. v.	Fiume, Torino, Róma	13	4:25	"	Gödöllő	511a	6:00	"	Szolnok
602	7:05	"	Arad, Brassó	606	5:00	gy. v.	Arad, Bukarest, M.-sziget	511	6:15	"	Bukarest, Debrecen
966	7:10	"	Belgrad, Sofia, Sarajevo	410	10:10	sz. v.	Láwoene, Lemberg	1502b	6:25	gy. v.	Poprad-Felka, Kassa
1302	7:20	"	Fehérgyáza, Trieszt	378	6:15	"	Győr, Sopron, Szombathely	3	6:35	"	Wien, Graz
402	7:25	"	(Strij, Przemysl, Lemberg)	523	6:20	sz. v.	Gödöllő (Wien)	1705	7:00	sz. v.	Stambul, M.-sziget
312	7:30	sz. v.	Gödöllő	623	6:40	"	Nagykátán, Szolnok	907	7:20	"	Sofia, Belgrad
908	7:45	"	Belgrad, Sofia, Vinkovce	378	6:55	"	Ruttká, Berlin	697	7:25	"	Bukarest, Arad
608	7:50	"	Arad, Brassó, Bukarest	1004	6:55	"	Kunszentmiklós-Tass	421	7:35	gy. v.	Szerentes
1102a	8:00	gy. v.	Balatonfüred, Tapolca	514	6:55	gy. v.	Fiume, Roma, Napoly	305	7:45	sz. v.	Berlin, Ruttká
406	8:10	sz. v.	Mankacs, Láwoene	328	6:25	"	Kolozsvár, Brassó	25	7:50	"	Bicske
513	8:20	"	Kolozsvár, Brassó	328	6:40	"	Hatvan	1109	8:05	"	Tapolca, Balatonfüred
1906	8:25	"	Eszék, Bród	829	6:45	"	Kunszentmiklós-Tass	523b	8:10	"	Nagykátán
306	8:35	"	Ruttká, Berlin	28	6:55	"	Bicske	1009	8:15	"	Fiume, Bród
1708	8:50	"	M.-sziget, Stambul	5249	7:10	"	Nagykátán, Szolnok	405	8:20	"	Láwoene, Maramarosziget
2	9:10	gy. v.	Wien, Sopron	16	7:20	"	Győr, Trieszt	329a	8:25	"	Gödöllő
22a	9:30	sz. v.	Bicske	332	7:35	"	Hatvan	9	8:45	"	Wien, Graz
1502a	9:35	gy. v.	Kassa, Poprad-Felka	1006	7:40	gy. v.	Zágráb, Fiume	1511	8:50	"	Csorba, Kassa
518	10:00	sz. v.	Kunszentmiklós-Tass	1708	7:45	sz. v.	M.-sziget, Stambul	27	9:00	"	Bicske
516	10:05	"	Nagykátán	1514	8:00	"	Kassa, Csorba, Bartfa	331	9:10	"	Pécel
1112	10:50	"	Balatonfüred, Tapolca	910	8:05	"	Belgrad, Sarajevo	1807	9:10	"	Vinkovce, Eszék, Pécs
24	11:55	"	Bicske	1908	8:30	"	Pécs, Bród	693	9:20	gy. v.	Brassó, Arad
314a	12:00	"	Gödöllő	334	8:40	"	Gödöllő	299	9:25	sz. v.	Trieszt, Torbágy
Délután				5269	9:00	"	Szolnok	303	9:35	gy. v.	Berlin, Ruttká
612	12:20	"	Arad, Tivis, M.-sziget	610	9:30	"	Győr, Graz	915	9:45	sz. v.	Kiskörös
914	12:20	"	Újvidék, Sarajevo	1506	10:00	gy. v.	Arad, Brassó	403	9:55	gy. v.	Lemberg, M.-sziget
314	12:30	"	Hatvan	336	10:05	sz. v.	Kassa, Csorba, Bartfa	905	10:00	"	Sofia, Belgrad
10	12:30	"	Szombathely, Wien	1010	10:25	"	Pécel	1303	10:10	"	Győr, Trieszt
1008	12:45	"	Fiume, Kona, Eszék	408	10:25	"	Fiume, Tapolca	333	10:25	sz. v.	Gödöllő
2429	1:00	"	Bicske	12	10:55	"	Kassa, Csorba, Lemberg	625	10:35	"	Szeged, Kolozsvár
1004	1:20	gy. v.	Kassa, Poprad-Felka	338	11:10	v. v.	Ruttká, Poprad-Felka	1503	10:45	gy. v.	Bartfa, Csorba, Kassa
316	1:25	sz. v.	Gödöllő	912	11:15	sz. v.	Bród, Belgrad, Sofia	1101b	11:00	"	Tapolca, Balatonfüred
1304	1:40	gy. v.	Fehérgyáza, Graz	614	11:25	"	Arad, Debrecen	250a	11:10	sz. v.	Bicske
404	2:00	"	S.-alja, Lemberg, Kassa	422	11:35	v. v.	Miskolc, Kassa	335b	11:15	"	Hatvan
4	2:05	"	Wien, Paris	144	11:55	sz. v.	Bicske	A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra. Délután.			
604	2:10	"	Arad, Bukarest	A vonatok indulása Budapest-Józsefvárosról. Délután.				5157	4:40	sz. v.	Szolnok
916	2:15	sz. v.	Kiskörös	330	7:00	sz. v.	Gödöllő	517	5:00	"	Nagykátán
304	2:20	gy. v.	Ruttká, Berlin					311	5:50	"	Gödöllő
318	2:25	sz. v.	Hatvan					917	6:17	"	Kunszentmiklós-Tass
320	2:30	"	Pécel					A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra. Délután.			

1) Jun. 1. közlekedik. 2) Jun. 15. bezárólag szept. 15. közlekedik. 3) Vasár- és ünnepnap közlekedik. 4) Vasár- és ünnepnap máj. 15. bezárólag szept. 15. közlekedik. 5) Nagykátán Szolnok csak szombaton és ünnepnapon közlekedik. 6) Torbágytól Bpest-Kelenföldig csak vasár- és ünnepnapon közlekedik. 7) Jun. 15-től bezárólag szept. 15-ig közlekedik. 8) Csak vasár- és ünnepnapon közlekedik. 9) Torbágytól Bpest-Kelenföldig csak vasár- és ünnepnapon közlekedik. 10) Vasár- és ünnepnapon közlekedik.